

06 жовтня 2011 року

Контактна особа:

Павло Скала, Міжнародний Альянс з ВІЛ/СНІД в Україні
Старший менеджер програм з політики та адвокації
Тел. (+38044) 490 54 85 (86, 87, 88) моб. +380503825178
skala@aidsalliance.org.ua; <http://www.aidsalliance.org.ua>

ІНФОРМАЦІЙНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

СУДОВІ БАТАЛІЇ ЩОДО ВИМОГИ ПРО ВИЗНАННЯ НЕЗАКОННИМИ ВСТАНОВЛЕНИХ МОЗ УКРАЇНИ «ГРАНИЧНИХ РОЗМІРІВ НАРКОТИКІВ» ТРИВАЮТЬ: АЛЬЯНС ПОДАВ АПЕЛЯЦІЙНУ СКАРГУ

Міжнародний Альянс з ВІЛ/СНІД в Україні (Альянс) 5 жовтня 2011 року подав апеляційну скаргу на рішення суду першої інстанції - Окружного адміністративного суду м. Києва від 13.09.2011, яким Позивачу (Альянсу) було відмовлено у задоволенні адміністративного позову проти МОЗ України (Відповідач) про незаконність окремих положень [Наказу МОЗ № 634 від 29.07.2010](#), яким до 20 разів було зменшено граничну кількість найбільш поширених в незаконному обігу Україні ін'єкційних наркотиків на основі опію, з якої настає кримінальна відповідальність.

У результаті вступу в дію наприкінці жовтня 2010 року наказу МОЗ України № 634 рівень криміналізації споживачів ін'єкційних наркотиків (СІН), які вживають опій та опій ацетильований, [підвищився відповідно у 5 та 20 разів](#), що у свою чергу негативно вплинуло на ефективність реалізації програм з профілактики ВІЛ/СНІД в Україні.

Серед підстав для подання 27 квітня 2011 року Альянсом адміністративного позову проти МОЗ України стали:

- Суттєве зменшення кількості використаних шприців, що приносяться на обмін в програми обміну шприців (ПОШ), підтримуваних Альянсом в якості виконавця Загальнодержавної програми з протидії ВІЛ/СНІД, в усіх регіонах України, через обґрунтоване побоювання споживачів ін'єкційних наркотиків (СІН) бути затриманими міліцією та притягнення до кримінальної відповідальності за зберігання навіть залишків наркотиків у використаному шприці;
- Невідповідність Конституції, цілому ряду Законів України та Конвенції про захист прав людини та основних свобод, в частині порушення гарантій у доступі усім громадянам до медичних і соціальних послуг, гарантій для створення умов для обміну шприців для СІН, заборони дискримінацію та довільного засудження.

Суд першої інстанції залишив без уваги абсолютну більшість аргументів Позивача, висновки міжнародних експертів, документальні підтвердження негативних наслідків дії Наказу МОЗ, що надійшли від десятків громадських організацій, які впроваджують програми зменшення шкоди в Україні, соціальних працівників та безпосередньо від наркозалежних клієнтів програм зменшення шкоди.

Альянс також надав суду документально підтверджену інформацію про те, що за 9 місяців після вступу у дію наказу МОЗ обсяг шприців, принесених на обмін до ПОШ знизився майже удвічі, в абсолютних цифрах – на 700 000 одиниць. Саме така кількість потенційно небезпечних джерел зараження залишилася у під'їздах будинків, на дитячих майданчиках та в інших громадських місцях. Зафіксована вкрай негативна тенденція триватиме за умови залишення у силі оскаржуваного наказу.

Неабиякий подив викликала публічна позиція МОЗ України, представник якого спільно з МВС та Генеральною прокуратурою України у відкритому судовому засіданні відстоював безперечну законність наказу, будучи основним відповідальним за протидію ВІЛ/СНІД та іншим соціально-небезпечним інфекціям міністерством. Не зважили навіть на рішення Національної Ради з питань протидії туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу при Кабінеті Міністрів України [від 11 листопада 2010 року](#) про необхідність перегляду «граничних розмірів наркотиків» та неодноразові запевнення керівників профільних служб МОЗ у необхідності перегляду відповідного нормативного акту.

Висновки ж суду першої інстанції за результатами чотиримісячної судової тяганини вразили своїм цинізмом та нехтуванням нормам чинного національного і міжнародного права.

Зокрема Суд у своєму рішенні стверджує, що держава не гарантує самостійного обміну наркозалежними особами шприців, оскільки вживання наркотиків без рецепту лікаря є незаконним:

«Держава не гарантує самостійно обміну шприців наркозалежним особам шприців...оскільки вживання наркотиків без рецепту лікаря є незаконним..тобто надання гарантій... із заміни використаних шприців надається одночасно і в сукупності з використанням замісної підтримувальної терапії для осіб, які страждають на наркотичну залежність, а не застосування такої терапії окремо, заміни шприців окремо»;

«Якщо такі особи не будуть звертатися до позивача, то і обміну шприців взагалі не буде. Проте звернення такої особи, яка вже порушила закон і вживає наркотичні засоби без рецепта лікаря, залежить від цієї особи, а не від встановленої граничної межі наркотичних засобів, визначених державою»;

«...обмін використаного шприца залежить виключно від волевиявлення наркозалежної особи, яка сама приймає рішення про початок лікування або позбудеться використаного шприца одразу після його використання або обміняє його на новий».

Дійшло навіть до кумедного, Суд першої інстанції у своїй Постанові погодився з наступними аргументами, наданими Відповідачем:

«...викладення таблиць у новій редакції має на меті сприяти збільшенню звернень наркозалежних осіб за кваліфікованою наркологічною допомогою, оскільки збільшення граничної межі притягнення до кримінальної відповідальності має стимулювати до добровільного звернення до лікувального закладу і початку лікування від наркоманії (згідно положень ч.4 статті 309 КК України)».

Даний висновок суду взагалі є некоректним. По перше, граничну межу притягнення до кримінальної відповідальності в результаті змін до оскаржуваного наказу МОЗ було не збільшено, а **навпаки зменшено у 5-20 разів!**

По друге, мотивація наркозалежних хворих до добровільного звернення в лікувальний заклад і початку лікування від наркоманії не може базуватися на їх криміналізації під загрозою позбавлення волі, адже це суперечить конституційним гарантіям, базовим принципам охорони здоров'я та здоровому глузду.

В оскаржуваних таблицях розмірів наркотиків, затверджених Наказом МОЗ України № 634/2010 р вказано, що *«...вони базуються на визначеній добовій дозі (definite daily dose) за даними Міжнародного комітету з контролю за наркотиками ООН»*, але цей термін вже **понад 7 років** як не застосовується Міжнародним комітетом з контролю за наркотиками (МККН) ООН, у підтвердження чого Альянсом було подано відповідні документи!

Більш того, навіть за логікою подібного розрахунку з використанням **добових доз для статистичних цілей (S-DDD)**, що визначаються МККН ООН, пороги невеликих розмірів щодо опію та опію ацетильованого в Україні мають бути вищими від 10 до 60 разів!

Також суд неправомірно погодився із запереченнями щодо Позову, наданих МОЗ України, про те, що **«проект акта не потребує проведення консультацій з громадськістю»**.

Окружний адміністративний суд Києва не взяв до уваги висновки Альянсу про те, що відповідно до вимог Постанови Кабінету міністрів України «Порядок залучення громадян до формування та реалізації державної політики» [від 06.01.2010 № 10](#), що діяла на той момент **«в обов'язковому порядку проводяться консультації з громадськістю щодо: проектів нормативно-правових актів, що мають важливе суспільне значення і стосуються прав і обов'язків громадян»**. Аналогічні вимоги містяться і у чинній нині [Постанові КМУ N 996 від 03.11.2010](#).

Адже не викликає жодних сумнівів, що проект нормативно-правового акту з визначенням нових «граничних розмірів наркотиків», який суди в Україні використовуватимуть в якості підстави для кваліфікації протиправних дій та призначення кримінального покарання до 12 років позбавлення волі; документ, який безпосередньо стосується щонайменше 1% населення України, що страждає від опіатної залежності, та декількох сотень тисяч осіб, які працюють в органах внутрішніх справ, прокуратури, суду, та в пенітенціарній сфері; обов'язково мав пройти консультації з громадськістю за встановленою законодавством процедурою. Натомість, проект оскаржуваного наказу не був оприлюднений навіть на сайті основного розробника – МОЗ України.

Суд взагалі проігнорував висновки Альянсу про невідповідність наказу МОЗ положенням Конвенції про захист прав людини та основних свобод та практиці застосування відповідних положень Європейським судом з прав людини.

Вважаючи рішення суду першої інстанції незаконним Альянс у межах встановленого терміну звернувся до Київського апеляційного адміністративного суду з апеляційною скаргою і попросив скасувати відповідну судову постанову та переглянути рішення.

Міжнародний Альянс з ВІЛ/СНІД в Україні дякує за підтримку десяткам партнерських громадських організацій в Україні, що впроваджують програми зменшення шкоди серед СІН, керівники, соціальні працівники та клієнти яких надали до суду свої письмові заяви та клопотання, представники яких були присутні безпосередньо у судовому засіданні.

Ми щиро вдячні за вже надану та подальшу технічну підтримку і практичну допомогу колегам з Євразійської мережі зменшення шкоди, Канадської правової мережі з ВІЛ/СНІД, Українського інституту політики у сфері громадського здоров'я, Міжнародному фонду «Відродження», іншим партнерським організаціям та особам.

Детальніше з копіями відповідних процесуальних документів можна ознайомитися за наступними посиланнями:

1. [Копія апеляційної скарги Міжнародного Альянсу з ВІЛ/СНІД в Україні від 05.10.2011](#)
2. [Копія постанови Окружного адміністративного суду м. Києва від 19.09.2011](#)
3. [Копія адміністративного позову Міжнародного Альянсу з ВІЛ/СНІД в Україні від 27.04.2011](#)